List 30. **NOVICE** Tečaj LIV.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 24. julija 1896.

Politiški oddelek.

Nemec ne bode naš gospod.

V „Tagesposti“ je neki berolinski dopisnik priobčil kaj oster članek zoper pruske Poljake, ki se nočejo kar ponemčiti. Predrzni nemški dopisnik je seveda stvar tako zasukal, kakor bi Nemci bili pred Poljaki v nevarnosti, ne pa ravno narobe. Storil je ravno tako, kakor delajo koroški in štajerski Nemci, ki vedno kriče, da so zatirani, dočim v resnici le Slovence zatirajo Nemci. Vzhodne pruske pokrajine so bile nekdaj vse slovanske pokrajine in če dandanes niso, je to pač le delo nemške okrutnosti.

Posebno se je znosil dopisnik nad dvema poljskima duhovnikoma. Jeden mu ne ugaja, ker je otrokom v šoli priporočal, naj poljski molijo „Očenaš“ v šoli, drugi je pa nekoga grajal, da mu je pisal nemško pismo v neki stvari in ga opominjal naj ne zataji poljščine. Seveda nemški list je stvar tako zasukal, kot bi šlo za nemške otroke in bi dotični prosilec bil Nemec. Kdor pa pozna nemško resnicoljubnost, bode pač vedel, da tu gre le za Poljake. Seveda ni Nemcem prav, da poljska duhovščina noče pospeševati ponemčevanja.

Sicer pa dopisnik sam ne veruje, da bi se Nemci tako popoljčevali, ker bi sicer gotovo ne svetoval, da naj se pridno v te pokrajine naseljujejo Nemci, ker s tem spravijo svojo narodnost v nevarnost. To naudušenje za nemško naseljevanje kaže, da bi Nemci radi Poljake iztirali ž njih lastne zemlje. Dopisnik izraža željo, da bi se dovolili novi krediti za naseljevanje Nemcev v vzhodnih pruskih pokrajinah, ker bode v ta namen dovoljenih 100 milijonov mark kmalu porabljenih. Koncem pa kliče, da Poljak ne sme biti naš gospod! Posebno poslednji stavek je jako nepreviden od avstrijskega nemškega lista. Avstrijski Slovani ga utegnejo porabiti v smislu, da Nemec ne sme biti naš gospod. Če bodo Nemci kazali tako sovraštvo do Slovanov, kakor ga kaže omenjeni dopisnik, bode tudi potrebno, da se te geslo uresniči.

Vsi narodni boji, ki se bijejo v Avstriji, pa tudi v Nemčiji, izvirajo od tod, da hočejo biti Nemci ali Italijani gospodje Slovanov. Tudi na Poznanjskem gre le za to, da Nemec hoče biti ne le Slovanu gospod, temveč bi ga najrajši kar zadavil. Na Češkem, Moravskem, Šleziji, na Štajerskem in Koroškem povsod hočejo Nemci gospodovati nad Slovani in deloma tudi gospodujejo. Treba je, da Slovani na to dado primeren odgovor. Odslej bodi povsod naše geslo, da Nemec ne sme biti naš gospod.

Graška „Tagespost“ najbrž na to pomislila ni, kako nevarno geslo je razvila zase. Slovani gotovo nimamo popolnoma mrzle krvi in bodemo na taka izzivanja utegnili dati primeren odgovor. Koliko Nemcev je naseljenih po slovanskih krajih in vsi ti ljudje hočejo nekako gospodovati. Kaj če se Slovani zjedinijo in začno proti njim postopati po geslu „Svoji k svojim.

Posebno pa na Koroškem in Štajerskem bodo Nemci imeli veliko škodo, ako do zadnje slovenske koče prodre geslo, da Nemec ne sme biti naš gospod. Ne le da bodo mnogi prevzetni nemški trgovci in obrtniki ob zaslužek, temveč tudi po uradih se bode moralo marsikaj premeniti.

Nikdar ne smemo pozabiti, da so ti deželi nekdaj bili slovenski in je velik del njiju krajev potujčila le nemška gospodstvaželjnost. Seveda kar je že ponemčenega, tega Slovenci več ne moremo in nočemo Nemcem odtrgovati, kajti raznarodovanje ni naš namen, tem odločneje pa hočemo braniti one kraje, katerih še dosedaj ni mogla potujčiti tuja sila. Tukaj je pa potrebno, da postavimo mejo, kjer se ima nehati nemško gospodstvo. Če bode Nemec hotel poseči čez to mejo, pa mi odločno zakličimo, da Nemec ne sme biti naš gospod.

V mnogih krajih na Slovenskem vladajo zlasti v mestih Nemci nad Slovenci. Tako imajo v Celju, Mariboru, Ptuju, Radgoni in v več drugih krajih nemške občinske zastope, dasi v teh krajih nikakor ne prevladujejo Nemci, temveč se le s tem vzdržujejo, da je podpirajo nekateri narodno še nezavedni domačini. Tudi tukaj je potrebno, da domače prebivalstvo vzbudimo in mu dobro razložimo, da zanje ni častno, da se dajo vladati od

tujca. Polagoma bode tudi še veliko ljudij prišlo do prepričanja, da ni častno, da se dajo od Nemcev gospodariti in tudi tukaj pride do popolne veljave geslo, katero mora veljati za vse Slovence, Nemec ne sme biti naš gospod!

Politični pregled.

Za koga so plavali psi? — Kakor piše celovški „Mir“ bili so liberalno-nacijonalni Nemci napravili dne 5. malega srpana veliko veselico v Gorice ob Verbskem jezeru. Čisti dobiček so namenili za „Südmark“ in za otroški vrtec nemškega šulferajna v Velikovcu Da so privabili tudi take ljudi, katerim je „Südmark“ in otroški vrtec deveta briga, katerim temveč gre le za „hetz“ in kratki čas, so priredili raznovrstne zabave Res je zbralo zelo veliko ljudstva Kot jedna glavnih točk je bilo naznanjeno, da bode plavali psi po jezeru. Kateri pride prvl na cilj, dobi srebrn zvonec itd. Vršilo se je tako in pri tem so se dobro zabavali navzoči celovški purgarji, kakor tudi, ko so gledali skakajoče „turnarje“, ki so nastopili kakor zamurci in divjaki iz Afrike. Nehote pa moramo vprašati: za koga so plavali psi, komu na korist je bila prirejena vsa slavnost, za katero so že dolgo prej bobnali po vseh listih. Reklo se je, da za otroški vrtec v Velikovcu in nemški listi so vabili na veselico, pišoč, da kdor pride, podpira s tem imenovani vrtec in vse nemštvo, katero je v Velikovcu menda že v nevarnosti in katero naj zato varuje oni vrtec. Kako izpolnuje vrtec to nalogo? Resnica je, da v vrtec zahaja le okrog 20 otrok; med njimi pa so večinoma le otroci znanih velikovških nemško-nacijonalnih magnatov na —ič, —ak, —ek itd.! Za te torej se je toliko tožilo in zdihovalo po nemških listih Za te so nabirali nemške „marke“ celo v rajhu, za te se skubijo „bidere“ purgarji in Miheljni po vseh nemških krajih za itak redke novčice. Da velikovški nemško nacijionalni veljaki, hišni posestniki itd morejo pošiljati svoje otroke v otroški vrtec (da jih ne moti otroško vpitje in jok, ko kujejo nove načrte zoper Slovence) — zato morajo že plavati psički po Vrbskem jezeru! To je vendar dosti zanimivo in vredno, da se enkrat pribije in pokaže, kako dobro znajo nekateri za se izkoriščati tisti veliko navdušenje za — nemško stvar! Pravi „humbug„! Pribiti moramo od tej priliki še nekaj druzega. Listi poročajo, da pri veselici na Gorici svirala vojšaka godba. Ravnotako je svirala prej pri slavnosti ob Beljaku, kjer so beljaški Nemci s kresovanjem kazali svoje nasprotstvo proti Slovencem in svoje navdušenje za „rajh“ prepevajoč „Wacht am Rhein“, t. j. pesem, ki je, če smo prav poučeni, v Avstriji prepovedana Svoj čas je c. kr. vojaška godba svirala tudi pri tistim slovečem celovškem „parteitag“-u in pri mnogih drugih shodih in veselicah, ki so imele čisto strankarsk. političen značaj, da izzivajo Slovence in dregajo Nemce v boj proti nam. — Da bi bila c. kr. vojaška godba svirala kedaj na kaki slovenski slavnosti, če tudi čisto patrijotični in cesarski, tega še nismo doživeli Radovedni smo, ali bi se tudi nam tako postreglo kakor Nemcem, ko bi danes ali jutri želeli imeti za kako slavnost vojaško godbo! Vedno se zatrjuje, in le tako je tudi prav, da mora c. kr. vojaštvo stati nad strankami, torej tudi c. kr. vojaška godba. Upravičena je zato naša zahteva, da ostani vselej nad vsemi strankami, da ne služi jednostransko tej ali oni. Ali za vse, — ali za nobeno!

Dr. Lemisch, jeden glavnih voditeljev nemških nacijonalcev na Koroškem, je besedičil na shodu v Mostiču: „Prej so živeli na Koroškem Slovenci in Nemci mirno vkup; bile so malone samo nemške šole, nemške pridige: potem šele so prišli kranjski in drugi aposteljni, ki so prinesli nemir v deželo“. Gospod dohtar, s tem ste se pa pošteno — vrezali! Pridigalo se je v slovenskih farah od nekdaj slovenski: „za to ni bilo še le treba „Kranjcev“. Še le odkar liberalni listi šuntajo ljudi, se je zavolj pridig po nekaterih krajih urinil prepir — Dalje je g. dr L rekel, da se na shodih „slovensko-klerikalne stranke“ v gospodarskih govorih rabijo krivi zaključki Kdo pa g dohtarja „poučuje“, o naših shodih? Kdo drugi, kakor liberalni listi, ki glede naših shodov zavijajo ter se lažejo, kar se le da. Dokler g. dohtar crpa svojo modrost iz teh listov, ostane na krivih potih. Tudi nikjer še ni zapisano, da nacijonalna stranka z dr. L vred v gospodarskih zadevah nezmotljiva

Rinaldini je odšel na šesttedenski dopust. Govori se, da potem pojde v pokoj in v Trst pride za namestnika mož, ki bode pravičneji Slovanom. To bi bila jako vesela novica, a mi jako dvomimo, da bi se obistinila. Že večkrat se je govorilo, da pojde Rinaldini, a vselej se je pokazalo, da so to bile le želje primorskih Slovanov. Na Dunaju je še nedavno imel Rinaldini popolno zaupanje odločilnih krogov. Govori se, da mu je stališče omajal Spinčićev govor pri občnem zboru „Edinosti“. Nam bi se pač čudno zdelo, da bi vitez Rinaldini sedaj šel zaradi jednega govora, ko se je znal obdržati še vzlic tolikim govorom proti njemu celo v državnem zboru. Vsekako se bode skušal še tako dolgo obdržati, da bode vodil nove volitve za mestni zbor oziroma deželni zbor v Trstu Rinaldini dobro ve, da je za Italijane velicega pomena, da jih še on vodi.

Shod štajerskih Nemcev. — Minolo nedeljo je bil v Gradcu shod štajerskih zaupnikov liberalne stranke. Sešli so se bili največ županje. Govorili so veliko, a sklenili niso ničesa. Pokazalo se je, da glede protisemitizma in klerikalizma niso jedini in da se jedinost tudi več napraviti ne da. Dolenještajerski nemški župani so slikali nevarnost, ki preti od Slovencev nemškim mestom na Dolenjem Štajerskem Za njih govore se pač nikdo dosti zmenil ni. Ta shod je najboljše pokazal razkol mej liberalci in da nima več v deželi prave zaslombe. Celo možje, ki so liberalni zaupniki, zabavljajo zoper žide in ne morejo spoznati, čemu bi morali vedno zabavljati zoper duhovščino. Prihodnje deželnozborske volitve najbrž popolnoma pometo z liberalno stranko na Štajerskem.

Kreta. — Nada, da se skoro dožene mir na Kreti, vedno bolj gineva Kristjanski poslanci so predložili spomenico, v kateri zahtevajo izvršitev reform Turška vlada ni naklonjena uvedbi reform in mohamedanci krečanski ji naravnost nasprotujejo Turški vojaki, ki so, kakor znano, sami mohamedanci, mesto, da bi skušali napraviti mir mej razdraženim ljudstvom, ropajo požigajo in more kristjane. Vojaški guverner pusti to. Civilni guverner Berovič je spoznal to veliko napako vojaštva na Kreti. Prišel je navskriž z vojaškim guvernerjem vsled tega in se pritožil proti njemu pri turški vladi. Ta je pa naklonjena vojakom in ne ve se, če bo kaj ukrenila. Velevlasti vedno priganjajo turško vlado, da kaj stori za mir. Ta seveda se ne briga za opomine, ker ve, da se ji ne more ničesar zgoditi. Kratko, položaj se je zopet zelo poostril in ne ve se kaj pride.

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

Javne seje dne 17. julija t. l. so se pod predsedstvom zbornicnega predsednika Ivana Perdana in ob navzočnosti vladnega zastopnika c. kr. deželnovladnega svetnika dr. pl. Rülinga udeležili nastopni zbornični svetniki: Ivan Baumgartner, Oroslav Dolenec, Franc Hren, Anton Klein, Janko Kersnik, Josip Kušar, Alojzij Lenček, Karl Luckmann, Tom. Pavšler, Josip Rebek, Avgust Skaberne, Franc Ksav. Souvan, Feliks Stare, Valentin Sušnik in Jernej Žitnik.

Zbornični predsednik otvori sejo in pripomni, da sta zbornična svetnika Vaso Petričić in Filip Supančič svojo odsotnost opravičila z boleznijo, zbornični svetniki Ivan Dogan, Robert Drasch, Franc Kollmann, Franc Omersa in Karol Pollak pa z neodložljivimi opravki.

Overovateljema zapisnika današnje seje se imenujeta zbornična svetnika Janko Kersnika in Karol Luckmann.

I. Zapisnik zadnje seje se odobri.

II. Zbornični predsednik naznani, da je zbornično predsedstvo, ko je dne 19. maja t. l. preminol Nj. c. in kr. visokost presvitli gosp. nadvojvoda Karl Ludovik, prosilo c. kr. deželno predsedstvo, da naj sporoči Nj. c. in kr. apostolskemu Veličanstvu in Nj. c. in kr. visokosti presvitli gospej nadvojvodinji Mariji Tereziji najglobokeje sočutje in najiskreneje sožalje zbornice povodom velike nenadomestne izgube, ki je zadela Nj. c. in kr. apostolsko Veličanstvo in Najvišjo cesarsko hišo. Nj. c. in kr. visokost presvitlo gospo nadvojvodinjo Marijo Terezijo in vse prebivalstvo s smrtjo visokega pokojnika, pokrovitelja c. kr. avstrijskega trgovinskega muzeja, pokroviteljevega namestnika družbe Rudečega križa, ki je bil vedno velik pospeševatelj umetnostij in znanostij, industrije, trgovine in obrta ter človekoljubnih in dobrodelnih zavodov.

Na to došla sta od c. kr. deželnega predsedstva nastopna dopisa: „Nj. c in kr. apostolsko Veličanstvo je na Najvišje znanje sporočeno sožaljno izjavo povodom bridkega žalostnega dogodka v Najvišji rodbini z najiskrenejo zahvalo najmilostneje sprejeti blagovolilo“. — Nj. c. in kr. visokost presvitla gospa nadvojvodinja Marija Terezija je blagovolila izraz sožalja povodom smrti Svojega gospoda soproga ginjenega srca na znanje vzeti in mi je po Svoji višji dvornici grofici Schönfeld naročila, da častitemu predsedstvu sporočim Njeno najiskrenejšo zahvalo“.

Zbornica vzame ta naznanila stoje na znanje.

Zbornični predsednik nadalje naznani, da je vdova prerano umrlega obratnega ravnatelja Teodora pl. Scala, gospa Mina pl. Scala, izrekla zbornici zahvalo za sočutje ob bridkem udarcu, ki jo je zadel in za priznanje, katero je zbornica izrazila pokojniku za zasluge za deželo Kranjsko

Konečno naznani zbornični predsednik nastopno pismo novega c. kr. obratnega ravnatelja c. kr. drž. železnic gosp. Ludovika Proskeja v Beljaku: „Od. Nj. prevzvišenosti gospoda c. kr. železniškega ministra z ukazom z dne 1. maja 1896, št. 717/ž. m., imenovan predstojnikom c. kr. železniškega obratnega ravnateljstva v Beljaku, usojam se uljudno sporočiti, da sem z današnjim dnem nastopil službo in se usojam izraziti zagotovilo, da bom o vseh na me stavljenih željah najnatančneje in najblagohotneje razpravljal“. Zbornično predsedstvo je primerno odgovorilo na to pismo in pristavilo zagotovilo, da bo zbornica zmirom na to gledala, da bo gosp. c. kr. obratnega ravnatelja po svojih najboljših močeh podpirala, in kadar bo na tem, da se bo v kaki zadevi obrnil na njo.

Zbornica je vzela ta naznanila na znanje.

(Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Dober jesih se napravi, če se vzame liter vode, liter vina ali pa jabolčnika in skupaj zmeša ter 90 *g* svežega kruha notri vrže in postavi na kak gorek kraj kacih osem dnij. Potem se precedi jesih skozi robec v kako posodo.

Direktno zalaganje vojske so zahtevali mali obrtniki in se sedaj že tudi zares uvaja. Za letošnje leto je vojaška uprava od malih obrtnikov prevzela raznih predmetov za 367.500 gld. Oglasilo se je mnogo ponudnikov, a so jih nad 7000 zavrnili, ker sami obrta ne izvršujejo. Posebno zelo se udeležuje tega zalaganja Galicija, posebno malo pa Gorenja Avstrija. Lani je bilo z Gorenjega Avstrijskega poslanih šest čevljev, pa še tisti so se zavrnili.

Kmetijstvo.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

(Konec.)

Kmetijska podružnica novomeška želi, da bi se tatvine po vinogradih strožje kaznovale.

Tajnik Pirc pojasni, da morajo skrbeti občine za varnost poljščine.

Ista podružnica predlaga: Poselski red naj se sedanjim razmeram primerno prenaredi.

Tajnik Pirc pravi, da se vedno in vedno ponavlja zahteva po prenaredbi poselskega reda. Vendar ko bi vprašali zastopnika novomeške podružnice, kako in v čem naj se poselski red prenaredi, bi nam težko vedel odgovoriti. Podružnica novomeška naj torej prav temeljito pretresa to vprašanje ter naj za prihodnji občni zbor konkretne predloge stavi.

Podružnica planinska želi, da bi se zatiranje hroščev splošno in strogo vršilo.

Stotnik Kump stavi resolucijo: „Zatiranje krtov naj se popolnoma zabrani“. Obvelja.

Kmetijska podružnica poljanska Dolina stavi predlog:

„Lovski zakon naj se vsaj toliko popravi, da bode na svojem zemljišču smel vsak streljati“.

Ker niti lansko leto sklenjeni zakon še ni potrjen, se preide o tem predlogu na dnevni red.

Ista podružnica predlaga: Na merodajnem mestu naj bi se vplivalo na to, da bi se za Poljansko dolino nastanil živinozdravnik ali da bi vsaj živinozdravnik hodil vsak teden v Poljane. Vsprejeto.

Podružnica črnomaljska predlaga: Voznina za umetna gnojila naj bi se znižala.

Tajnik Pirc pojasni, da so železnična ravnateljstva že tako sklenila znižati voznino za umetna gnojila, ako se le 5000 *kg* gnojila skupaj naroči.

Vipavska podružnica predlaga:

„Ker je umnemu vinorejcu treba vedeti, katera zemlja je za to, katera za ono vrsto trte primerna, naj bi se trtorejcem zemlja brezplačno analizovala“.

Vodja Povše pove, da misli ministerstvo poslati na nekatere kraje priprave, s katerimi bode možno umnejšim kmetovalcem zemljo analizovati.

Krška podružnica želi, da bi se prošnje za brezobrestno posojilo hitreje reševale. Posojilo naj bi se dalo, še predno se vinograd zasadi.

Dr. Romih, ki ta predlog priporoča, pravi, da se potrebuje za novo zasaditev jednega hektara 1000 gld.

*

Vseh vinogradov na Kranjskem je pa blizu 11.000 *ha*. Ako bode dežela dajala na leto samo 20.000 gld. brezobrestnega posojila, se naši vinogradi niti v 500 letih ne bodo prenovili.

Naj bi preskrbele zadostna glavnica. Škoda po trtni uši je večja, kakor škoda po potresu. Za Ljubljano se je izposlovalo dvakratno zdatno posojilo, naj se tudi skrbi nekoliko za uničeno vinogradstvo.

Vodja Povše pravi, da ni mogoče, da bi dežela dajala višji prispevek, ker so davki že tako previsoki. Pač pa je minister obljubil, da bode dal za obnovljenje vinogradov na Kranjskem 100.000 gld., ako dežela dovoli jednak prispevek. To pa bode mogoče samo, ako se ustanovi investijciski zaklad s pomočjo posojila. Na to bode moral deželni zbor delovati.

Krška podružnice predlaga, naj bi se v šoli odraščeni otroci učili cepljenja trt. Dr. Romih podpira predlog.

Učitelj Šetina je mnenja, da se z otroci nič ne da doseči. Jedna ženska, ki se cepljenja dobro nauči, bode storila več, kakor celo krdelo otrok.

Potni učitelj Gombač zopet priporoča predlog krške podružnice.

K sklepu, ko je večina zborovalcev radi pozne ure že odšla, govori inženêr Pour korist o komasmije (ali zloženja zemljišč. K sklepu obširnega in poučnega govora predlaga: Slavni občni zbor naj sklene:

Centralni odbr naj odpošlje peticijo na ministerstvo, da bi predložilo načrt zakona o zloženju zemljišč od l. 1883 dež. zboru na Kranjskem v obravnavo. Drugo peticijo naj odpošlje centralni odbor deželnemu odboru, da bi zbiral potrebna gradivo za ta zakon.

O predlogih se ni moglo glasovati, ker občni zbor ni bil več sklepčen.

Predsednik Murnik zaključi na to zborovanje ob $^1/_4$ 2. popoludne.

Kmetijske raznoterosti.

Poletno gnojenje sadnim drevesom je posebno važno, ker vpliva na njega rodovitnost. Najbolje je, če se gnoji v juliju. Tedaj začno drevesa za drugo leto delati sadne popke Pomladno in jesensko gnojenje ne koristi toliko rodovitnosti, kolikor pa lepemu razvoju drevja samega.

Kopanje konj je velike važnosti, a vendar je treba pri tem previdnosti. Kadar se je konj ravno najedel, ali kadar je vroč, ga ne smemo voditi v vodo. Kopati je konja 5 do 10 minut. Če se konj začne tresti, se mora takoj peljati iz vode. Za kopanje so najboljše plitve reke in potoki.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknik.)

Četrto poglavje.

Pred junto (zborom).

(Dalje.)

— Po vaših besedah gospod Begajm — rekel je prelat — je Genučanov zemljepis tako popolen, da se boljega ni želeti.... Toda treba je vedeti, če res Azija tako daleč seže proti vzhodu, kakor se trdi, če je res zemlja ravno tako velika, če to niso morda le domišljije?

— Meni se ravno tako zdi — je opomnil zamišljen kralj, — Načrt, katerega predlaga Genučan — jadrati naravnost proti zapadu do bregov Indije, je res prekrasen in zapeljiv, posebno če se sodi po tem, kako se opisujejo bogastva in zakladi otoka Cipango, a vprašanje je, če to ne bode naposled samo ponovljenje misije k etijopskemu vladarju duhovniku Janezu?

— Kralj je pogledal zagovornika Kolumbovega Hoze Hudia, kakor bi ga pozivljal na odgovor.

— Prosim, oprostite, veličanstvo, odgovoril je ta, — Kolumbov načrt se nikoli ne sme staviti v jedno vrsto s sanjarijami o Janezu. Kolumb se opira na samo znanstvene stvari, katere je sam preiskal in se opira na proučevanje znanih učenjakov.

Kralj se je zamislil in molčal nekaj minut, potem pa spregovoril:

— Gospoda, jaz mislim, da je naše vprašanje že dovolj pretreseno v mejah mogočnosti, in zatorej zaključujem razprave. Vaši nazori in pojasnila glede Genučanovih načrtov so me do najvišje mere zanimali in ne bil bi proti temu, da se izvrše ti načrti, a Kolumb zahteva take naslove in nagrade v slučaju uspeha, da on hoče Kataj narediti za deželo, namenjeno za potrebo Kolumbove rodbine. Njegove zahteve so tako velike, da se ne smemo prehiteti, posebno ker popustimo dosedanji pot odkritij, ako se izrečemo za njegovo ekspedicijo in je mogoče, da bi se podili za praznimi domišljijami.

Vaše veličanstvo, to so velike, zares kraljevske besede! — zaklical je s poudarkom kraljev duhovnik. — Zares podili bi se za domišljijami, ako bi vsprejeli Genučanov predlog. Razen tega, da neizmerne zahteve Kolumbove že same onemogočujejo vsprejeti njegove predloge, treba je tudi, oprostite mi, da se to drznem izreči, treba je tudi brzdati nerazsodno teženje naprej! Daljnejša iskanja in odkritja samo izcerpavajo sredstva države in dopolnujejo opustošenja, katera so prizadela deželi vojna in kuga. Ako bodemo slabili deželne sile s temi negotovimi ekspedicijami, privabimo, da nas napade dejanjski in resni sovražnik kralj kastiljski. Vaše veličanstvo, znali bodete, da kraljeva mogočnost ne obstoji v obširnosti zemlje, temveč v modrem in previdnem vladanju. Če je pa naposled že treba dati dela odvisnim silam narodovim, imamo druga bolj potrebna podjetja. Začnete lahko vojno z Mavri v Berberiji, kjer bode vspeh očividen in koristi gotove.

Prelat je zmagovalno pogledal po članih junte, prepričan, da je pregnal poslednje kraljeve dvombe. In, kakor se je videlo, bilo je res tako. Opirajoč se na naslonilo škofovega naslonjača je kralj z veseljem poslušal svojega duhovnika. Ko je prelat umolknil,

se je kralj stegnil, prijazno pogledal na škofa in mu pokimal.

Rudečica je polila Petra de Menezes, grofa Villa-Reala, ki do sedaj ni bil zinil besedice. Vstal je in nizko se priklonil kralju.

— Oprostite, vaše veličanstvo, da se predrznem izreči svoje mnenje — vzkliknil je. Kot prost vojak po svojem poklicu ne morem zagovarjati učene ideje Genučanove, a govorim kot domoljub, zvest svojemu kralju, katerega slava je slava moje domovine, slava mojega naroda. S tega stališča se ne morem strinjati z mnenjem prečastitega škofa. Portugalija ni več mlada država, in njeni kralji niso tako ubogi, da bi jim mankalo sredstev za daljna odkritja. Poleg tega pa sedaj živimo v miru z vsemi evropskimi državami, — kaj se je nam bati, ako poskusimo razširiti svoja posestva? Za portugalsko državo bode vsesvetna slava, da je prva poskusila pridreti v tajnosti neznanega dela morja. Oprostite, vaše veličanstvo — pri stavil je glasneje — jaz se upam prerokovati temu, ki se predrzne uresničiti načrt Kolumbov srečen uspeh in véčno slavo, to meni pravi neko prepričanje, prihajajoče od zgorej! Da, kdor uresniči načrt Kolumbov, tega čaka slava in srečno vladanje!

Naudušen grofov govor je vse silil k premišljevanju, a škof se še ni čutil premaganega.

— Mnogo prezgodaj je — odgovoril je, — na povedovati uspeh temu ali onem podjetju. Samo cerkev ima pravico odločevati, v koliko so prava znanstvena preiskovanja in izmišljije človeškega duha. Čezmerna gorečnost more oslabiti cerkveni blagoslov, ondu, kjer se kažejo najlepše nade, utegne nas doleteti največji neuspeh.

— Tega se bodemo varovali! — zaklical je kralj in vstal v znamenje, da zaključuje zbor. — Vsekako se načrt Kolumbov mora še jedenkrat pretresti. Zahvaljujem se, gospoda, za trud in pojasnila, za katera sem vas prosil.

Zmagovalni nasmeh se je pokazal na prelatovih ustnih pri teh kraljevih besedah. Poznal je dobro svojega duhovnega sina in vedel je, da odloženi Kolumbov načrt ne bode imel uspeha.

— O tem se mi preskrbimo — je mrmral skozi zobe, ko je že kralj proslavljal se od junte.

Čez nekaj dnij je kralj predložil svoj načrt v presojo svojemu tajnemu svetu. Ker je imel prvi glas v tem svetu kraljevi duhovnik, spoznali so Kolumbov načrt za fantastičen in neizvedljiv. S tem sklepom je bila neprekliljivo rešena Kolumbova osoda na Portugalskem.

— Ko je izvedel kralj, kako je rešil tajni svet, je zaklical:

— Žal mi je za Kolumba! Pa se ničesa storiti ne da, treba je izbiti to misel iz glave! Najboljše sredstvo za to je delo, torej na delo...

— Lotil se je zopet pregledovanja tekočih del. Posrečilo se mu pa ni, da bi pregnal misli svoje, vedno mu je prihajalo na misel Kolumbovo ime in njegov vabljiv načrt.

— Ta neumnost mi ne gre iz glave, zamrmral je, porinil od sebe papirje in jel premišljevati.

Nakrat je vstal in udaril na kovinsko pločo.

— Pošljite takoj — rekel je vstopivšemu pažetu — po škofa ceutskega, takoj ga vsprejmem.

Paže se je spoštljivo poklonil in odšel.

— No, mrmral je kralj, on jedin mi more najti in mi bode tudi našel izhod iz tega zmedenega položaja.

Peto poglavje.

Past.

Bil je vroč in soparen poleten večer. Gosta megla je še bolj zgoščevala temo in zavijala v prezračno zagrinjalo portugalske prestolnico. Po ozkih in umazanih ulicah primorskega dela mesta je šel proti gostilni „Pri zlatem sidru“ mlad človek v mornarski obleki. Mimo njega so v megli smukale temne postave, katerih se je pa skrbno ogibal stiskajoč se k umazanim vlažnim hišam. Previdno pomikajoč se dalje korak za korakom je prišel naposled do gostilnice.

Divje kletvine in hrup pijanih glasov, ki so se mu razlegali nasproti in on se je ustavil in poslušal... Sredi hrupa je slišal žvenketanje kozarcev in petje neke vinske pesmi... Nakrat so se odprla vrata gostilnice in puhnil je strašen smrad po vinu in česnju na ulico in v sosedne hiše, ki so že brez tega bile zastrupljene z raznimi mijazmi.

— O presveta Mati Božja! — je šepetal — in v tem zakotju mora živeti Monika.

Iz gostilne je sedaj prišel neki mornar, za katerim je šel neki drugi človek, ki se ga je skušal držati. Mladi prišlec se je moral njima umakniti.

— Zakaj odhajaš, Jože! — nagovarjal je mornarja njegov tovariš. — Pripravil bodem to uporno dekle, da bode prijazneje z gosti svojega očeta in s teboj, Jože.

— Zaklinjam se pri samem satanu! Pusti vse ugovore. — Jaz že vem kaj mi je storiti. — Monika je trdovratna... ti si pa slepar in tebe dobro zapomnim! —

— No, Jože, kaj pa hočeš? — zaklical je nemirno krčmar.

— Pokazal bodem birič ta kraj, kjer...

— Jože, pomisli!... Monika!... posegel mu je gospodar v besedo, tresoč se po vsem truplu.

— Oh, kaj meni Monika! To je samo vabljivo slepilo, da bi jaz molčal.

— Mari nisem pokazal vrat Jerneju Kolumbu, da ti ne bode na potu!

— Res si to storil, a kaj mi to pomaga; dekle je uporneje, kot je bilo kedaj!

— Prisilim jo, da bode tvoja žena — zagotavljal ga je gospodar — samo počakaj!

— Čakaj, čakaj! . . . A dokler bode tod okrog smukal mladi Jernej, ne dobim Monike!

— Kako neumnost govoriš, Jože? Ti dobro veš, da se Monika za to ne briga.

— No, dobro, jeden teden še počakam. Če pa ta čas Monika ne pritrdi, tedaj kraljevi biriči . . .

— Sv. Marija! Ti spraviš mene še na vešala s tvojim jezikom, Jože! — rekel je prestrašeno gospodar.

— Vsprejmeš li moj pogoj? — je mirno vprašal mornar.

— Da, da — zaklinjam se pri vseh hudičih v peklu! — odgovoril je prestrašeni gospodar. — Samo tako ne kriči. Kdo ve, če ni koga blizu . . .

— Dobro, počakam, če pa . .

— No, obrni se, pojdi k nam . . .

— Ne, za danes je zadosti, pojdem . . .

Mornar je obrnil hrbet in odšel opotekajoč se. Gospodar je jeden trenotek počakal, potem je pa zagodrnjal neke divje kletvine in vrnil se v svojo hišo.

— Zaklinjam se pri sv. Lenardu! to je prevelika neumnost! — godernal je mladi človek, ki je poslušal ves razgovor. Kaj se neki snuje?! Treba je temu narediti konec! Čez jeden teden biti mora Monika daleč od tod, a kam jo naj odpravim . . . A njen oče? . . . Od kod pač ta oblast, katero ima nad njim ta prekleti mornar. Govoriti moram z Moniko . . .

Prepričavši se, da ga nikdo ne opazuje, je mladi človek splazil se k vratom in smuknil v zadnji del vrta. Tu se je naslonil na drevo in dvakrat kriknil oponašajoč glas sove.

Jedva je utihnil ta krik, že so se odprle duri in lepa deklica je pritekla na vrt.

— Sem, sem, — zašepetal je mladenič, ko je prišla blizu.

— Skočila je k njemu.

— Jernej!

— Monika!

Goreče sta se poljubila, a naposled se mu je Monika izvila iz rok.

— Pusti me, Jernej — vzkliknila je. Nimam časa. Oče bi me pogrešil. Ravno kar me je zmerjal, ker odganjam od sebe malopridneža Alonza.

— Ta lopov! — zakričal je nevoljen Jernej. — Zaradi njega moram k tebi prihajati skrivaj kakor tat. Tega ne morem dalje trpeti. Rajše bi te videl na dnu reke Taha, kakor pa v njegovem objetju.

— Mati Božja, Jernej, kaj ti je? — zaklicala je prestrašena deklica.

— Ti ne veš — odgovoril je z gorečnostjo, kaj sem jaz danes slišal . . . Ta malopridnež, pijanec Alonz te hoče vzeti za ženo, in oče tvoj mu ne more odreči.

— Moj Bog! — zaječala je Monika in pritisnila se na prsi svojega ljubljenca, iščoč varstva.

— Ne boj se, ne boj se, moje veselje — zaklical je Jernej. — Še jeden teden imava časa.

— Še jeden teden časa? Kaj to pomenja?

— Tvoj oče je izprosil od Alonza še jeden teden časa, da te prisili — odgovoril je Jernej. — Kakor je videti, ve Alnoz za kako tajnost tvojega očeta. Oče te ne mara dati temu malopridnežu, to je gotovo . . . Kako bi izvedel to tajnost . . . Ti ničesa ne veš . . .

— Kako hočem to vedeti? Jaz samo vidim, da oče, kateri je bil poprej dober z menoj, se sedaj jezi, ko le uhajam Alonzu, ali mu na njegove ljubeznjivosti tako predrzno odgovarjam, kakor on zasluži.

— Za to se gre. Vsekako moramo izvedeti to tajnost! Če to izveva, se tvoj oče ne bode branil. Kakor je videti, tvoj oče ni bil meni sovražen, dokler Alonz ni lazil za teboj.

— Prej te je rad imel, a sedaj noče ničesa slišati o tebi. Alonz mi je nedavno rekel, da si se nalezel misli brata Krištofa, da je junta pregledovala načrte tvojega brata in jih spoznala za neumne sanjarije in da . . .

— Neumne sanje! — je posegel mladenič v besedo in jezno stisnil pesti. — O, malopridnež Alonz! Kako bi se on jezil, ko bi vedel, da se te sanje sedaj bližje njegovemu uresničenju, kakor so bile kadar koli. Kralj je nedavno zopet zahteval od brata po škofu podrobni načrt predlaganega potovanja v Indijo z zemljevidi in dokumenti. Še nekaj dnij, in moj brat bode imenovan za admirala tej ekspediciji. To je rekel sam škof Dijeto Ortic di Sacadilja bratu — škof, ki je bil vedno proti njemu Kar tak mož reče, je več vredno, kakor pripovedovanja Alonzova.

— Seveda, Jernej! Pa kaj to naju briga? . . . Ti si rekel, da čez jeden teden . . .

— Teden, — to je obrok, katerega dobro porabiva — je posegel v besedo Moniki.

— Če pa teden mine, a ti še ne bodeš mogel ničesa storiti? . . .

— Nama še vedno ostaja poslednji izhod — Pobeg!

— Pobeg? — zaklicala je začudena.

— Da, midva ubeživa — zaklical je tudi Jernej. Peter, katerega ti poznaš, te dni pojde v Anglijo in midva se mu lahko zaupava. V Angliji najdeva drugo domovino. Ondu ostaneva, dokler se brat ne povrne z ekspedicije, in potem bodemo vkupe živeli. Zdrav sem in močen in poleg tega sem se, za kar gre hvala mojemu bratu, naučil risati zemljevide in vselej dobim sredstev za življenje, dokler se razmere tukoj ne premene. Si li zadovoljna, Monika?

— Še ni mogla odgovoriti, ko se je na dvorišču oglasil očetov glas.

— Monika, Monika! Kam si že zopet ušla? . . .

— Sveta Mati Božja! oče! — zaklicala je Monika prestrašeno izvijajoč se Jerneju iz rok. — Moram hiteti, — z Bogom, jutri pridi!

Poljubila sta se še — in odtekla je ona, kakor preplašena košuta.

Jernej Kolumb je ostal še nekaj časa v vrtu in poslušal. Razločil je jezen glas očetov in tiha opravičevanja hčerina in v brezsilni jezi stiskal pesti.

— Temu se mora narediti konec! — mrmral je. — Monika ne more tukaj ostati. Čo je starec z lepa ne da, vzamem jo po sili in odpeljem v Anglijo. Monika pojde z menoj. Še danes moram govoriti s Petrom.

Ko se je tako odločil, povrnila se mu je dobra volja. Popravil je svojo mornarsko kapo in splazil se na ulico in s hitrimi koraki odpravil se domu.

V tem je pa Monika opravila svoja dnevna dela in šla v svojo sobo. Onemogla od utrujenosti je sela na leseni stol, ki je stal poleg mize in zakrila obraz z rokami. Neka čudna žalost se je je polotila in solze so jej stopile v oči. Sestanek z ljubljencem je vzbudil v nji celo vrsto nad in bojaznij. To, česar se je do sedaj nezavedno bala — da jo da oče Alonzu, ki jej je zopern do globočine srca, in ovadba katere so boji njen oče, — je sedaj živo stopilo pred nje oči.

— Nakrat se je zaslišalo lahko trkanje na vrata in glas očetov.

— Monika, odpri!

Monika je prestrašeno obrisala si solze in odprla duri.

Oče je vstopil molče. Njegove oči so se tako čudno svetile, da se je deklica nehoté stresla in nazaj umaknila.

— Si li bolen, oče? — vprašala ga je skrbno.

Odgovoril ni in neprestano je gledal svojo hčer.

— Oče, povej! ponovila je.

On je molče sedel na stol.

— Kje si bila danes, ko sem te klical? vprašal je hčer.

Devojka se je stresla. Hotela je že lagati ali naravna odkritosrčnost ji je branila.

— Na vrtu... pri Jerneju... Nočem tega skrivati!... rekla je.

— Kam to privede, dete? Ti veš, da jaz tega ne pustim... ne morem dopustiti, — rekel je zdržljivo oče.

— Ne moreš, oče? Zakaj ne? Mari me hočeš prodati malopridnežu Alonzu? — je z gorečnostjo zaklicala Monika.

Oče je pobledel in moral se je prijeti za stol, da ni pal.

— Oče, odpusti, da sem se tako rezko izjavila! — rekla je Monika. — Ljubim te z vsem srcem, ti si vselej bil tako dober z menoj, a sedaj... sedaj... zakaj sedaj mučiš moje srce in mi braniš videti se z Jernejem in me hočeš dati razuzdanemu pijancu Alonzu? Zakaj si tako neusmiljen z menoj?

Oče je sedel, ne da bi se bil kaj ganil. Glava se mu je povesila na prsi in težko je dihal. Nazadnje se je pa ohrabril.

— Vzemi stol in usedi se k meni Monika! — rekel je. — Sedaj je noč in vsi spe... Povedal ti bodem neki dogodek, ki ti vse pojasni, kar se ti zdi tako čudno. Bridek smeh se je pokazal pri tem starcu na ustnih.

Ravno šestnajst let je minolo — začel je šepetajoč — ko sem vzel tvojo mater, daljšo Alonzovo sorodnico in odprl to krčmo. Kaj mi je povedati o tvoji materi? Bila je redka ženska, kakeršnih ne pošlje Bog na zemljo slednji dan. Slednjega je očarala, kdor jo je poznal. Bila je jedna prvih portugalskih krasotic. Njen pogled je vnel kri v vsakem Lizboncu. Vse se jej je posrečilo in najina dela so uspevala Ne da se povedati, kako sem bil srečen, da sem jo mogel imenovati svojo ženo. Alonz je postal moj hudi duh, prokletje mojega življenja. Prepozno sem izvedel, s kakim malopridnežem sem se zvezal — in zvedel, da so na njegovi vesti stvari, ki zaslužujejo vislice...

Monikin oče je težko vzdihnil, potem pa nadaljeval.

— Kamnit bi moral biti človek, da bi ne bil ljubosumen za tako žensko, kot je bila tvoja mati in povodov za ljubosumnost bilo je veliko. Vsak obiskovatelj gostilne je mislil, da ima pravico hoditi za lepo krčmarico. Stokrat sem hotel popustiti gostilnico in tiho živeti z ženo, a Alonz me je vselej pregovoril in mati tvoja je bila vselej na njegovi strani. Ti si bila že na svetu in treba je bilo skrbeti za tvojo bodočnost. Čemu bi torej puščal obrt, ki donaša tako lepe dobičke?... Ko sem jej pojasnil, da ne morem trpeti, kako razni nesramneži se jej prilizujejo, se je smejala mojim neumnim domišljijam, kakor je navadno rekala. Ona ni poznala muk ljubosumnja. To je ogenj, kateri se vedno bolje razširja in katerega ni moč pogasiti.

Mej najgorečnejšimi oboževatelji moje žene je bil bogat mlad človek Silva. Malopridni Alonz je znal izkoristiti njegovo zanimanje za mojo ženo, postal je njega zaupnik in je na vse načine molzel mladega bogatina. Moja žena je bila k njemu čisto hladna, a Alonz mu je zagotovljal, da to dela iz koketstva. Nezadovoljujoč se z malimi darovi, je Alonz naposled si izmislil peklensk načrt, da nakrat veliko dobi. Prepričal je Silvo, da je tvoja mati pripravljena pobegniti ž njim. Svetoval mu je, naj se preskrbi z denarjem in ob gotovi uri pride na vrt, da upleni krasotico in ž njo pobegne. Silva je bil tako nesrečen, da je verjel in res se je prigodila nesreča.

— Nekoč je Alonz nakrat prišel v mojo sobo, stopil k meni in mi tajinstveno pošepetal, da moja žena govori s Silvo v lopi na vrtu. V jezi sem, nevedoč prav kaj delam, vzel kindžal, skril ga pod obleko in bežal na vrt, s trdnim sklepom, da ubijem krivca svoje sramote. Prišedši do lope, sem tiho odprl duri... Alonz je zares imel prav. Pri nogah moje žene — Alonz jo je bil, kakor se je pozneje pokazalo ven poklical z neko pretvezo — jo je Silva goreče prosil, naj zapusti mene in ž njim pobegne na Angleško. Ladija je pripravljena na odhod, on ima mnogo

denarja, in ona bode lahko razkošno živela! Kar se je pozneje zgodilo, — pristavil je pripovedovalec šepetajoč — to se mi še sedaj zdi kot nekake strašne sanje! Jaz se le spominjam, da sem potegnil kindžal in notri planil . . . (Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Umrl je v St. Gallenu na Gorenjem Štajerskem dvorni svetnik prof. dr. Friderik Simony v 84. letu. Pokojnik je bil rojen 1813. leta na Češkem in se je bil izučil lekarništva, pozneje se je pa lotil prirodoznanskih študij z velikim uspehom in si je zlasti za geologijo pridobil velicih zaslug. Jeden njegovih sinov predava matematiko na višji kmatijski šoli na Dunaju.

Izkopavanje v Jeruzalemu. Dr. Bliss je od neke angleške družbe dobil nalog, naj na njene stroške izkopuje starine v Jeruzalemu. Sultan je za to že dal privoljenje. Posebnih vspehov pa ni pričakovati, kajti za sistematična izkopavanja bi bilo treba preveč denarja. Mnogo hiš bi se moralo odkupiti, kajti sedanji Jeruzalem stoji na mestu, kjer je stal stari Jeruzalem. Uspešneja bi bila izkopavanja na mestu stare Jerihe.

Dvanajst zapovedij sotrudnikom časopisov. 1. Napišite veliko mislij v malo besedah. 2. Ne pišite dolgih člankov. 3. Pilite obliko in jezik. 4. Neuporabljujte nepotrebnih tujk. 5. Kar napišete, bodi zanimivo v slogu in v zanosnem jeziku. 6. Z glavo naj govori tudi srce. 7. Držite se le stvarij, osebnosti pustite na stran. 8. Bojte se samo Boga. 9. Neuporabljajte svojega glasila za samočastne namene. 10. Izdelajte vse popolno in točno za čast svoje stroke in za narod. 11. Pretehtajte pomen besede, prej nego jo napišete. 12. Pišite le na eno plat papirja, druga bodi prazna. — Priporočamo sotrudnikom v posnemanje!

Novice.

Deželni zbor kranjski.

V devetnajsti seji dne 11. julija t. l. poroča posl. pl. Lenkh o dogovoru mej dežel. odborom in c. kr. dežel. komisijo za agrarske operacije, glede nastavljenja zemljemerskega osebja za agrarske operacije. Poročevalec pojasni zadevo in predlaga imenom finančnega odseka, naj se načrt po dogovoru odobri in naj se dež. odbor pooblasti, da ga sklene. Po novem dogovoru mora deželna vlada pred vsem skrbeti za to, da se nastavljajo dobri in vešči zemljemerci, ki znajo oba deželna jezika. Dež. predsednik baron Hein obžaluje, da se je dogovor sklenil samo na 10 let. Predlog finančnega odseka se na to vsprejme.

Poslanec dr. Majaron poroča imenom finančnega odseka glede iz državnih sredstev deželi Kranjski povodom potresa dovoljenega 3 % posojila v znesku 1,500.000 gld in predlaga: I. a) Dežela kranjska prevzame pod pogoji, določenimi v zakonu z dne . . . . . drž. zak. štev. . . . vsled potresa 1895. njej dovoljeno v tremi odstotki obrestovano posojilo iz drž. sredstev v skupnem znesku 1,500 000 gld., kateri se jej izplača v treh letnih obrokih po 500.000 gld v letih 1896., 1897. in 1898. in katerega je porabiti 550.000 gl. kot posojilo deželi za obnovitev deželnih poslopij, 450.000 gl. v podelitev triodstotnega posojila mestni občini ljubljanski za zaklad mestne regulacije in 500.000 gld. v podeljevanje triodstotnih posojil pomoči potrebnim posestnikom takih poslopij v Ljubljani in po deželnih okrajih kranjskih, katera je razrušil ali poškodoval potres. b) Da se zvrše naredbe omenjenega zakona, naroča se deželnemu odboru, naj takoj stopi v razgovor s c. kr. vlado in sklene dogovor, v katerem naj bodo jasneje določene modalitete zastran izplačevanja, obrestovanja in povračevanja posojila, katero se je deželi zagotovilo in ki je povrniti v dvajsetletnih obrokih s 1. dnem januvarija 1901 l. počenši. Posebno bi bilo dobro, če mogoče, dogovoriti se, da bi se obresti in povračila mestne občine ljubljanske glede njej odločenega posojila za zaklad mestne regulacije in za podporo pomoči potrebnih hišnih posestnikov v Ljubljani plačevale lahko direktno c. kr. vladi ob dogovorjenih rednih terminih. II. a) Sklep občinskega sveta ljubljanskega z dne 16 junija 1896. da mestna občina ljubljanska prevzame od dežele kranjske v zmislu pod I. a) navedenega državnega zakona s tremi odstotki obrestovano posojilo v znesku 450 000 gld. za zaklad mestne regulacije, da jej bode ta znesek izplačati v treh jednakih letnih obrokih v letih 1896., 1897. 1898. ter da bode ona to posojilo vrnila v dvajsetletnih okrogih s 1. dnem januvarja 1901 počenši — vzame se na znanje ter ob jednem mestni občini ljubljanski dovoli najeti tako posojilo pod omenjenimi pogoji. b) Sklep občinskega sveta ljubljanskega z dne 16 junija 1896. da mestna občina ljubljanska prevzame od dežele kranjske znesek, kateri je v zmislu pod I. a) navedenega državnega zakona namenjen pomoči potrebnim posestnikom takih poslopij v Ljubljani, katera je razrušil ali poškodoval potres, in sicer največ 500 000 gld. kot svoje s tremi odstotki obrestovano posojilo v ta namen, da je pod jednakimi pogoji zopet razposodi mej pomoči potrebne posestnike v Ljubljani, ko jih poslopja je razrušil ali poškodoval potres, in da bode mestna občina prejeto posojilo vrnila v dvajsetletnih obrokih s 1. dnem januvarija 1901 počenši — vzame se pritrjujoč na znanje in ob jednem mestni občini ljubljanski dovoli najeti tako posojilo pod omenjenimi pogoji ter v rečeni namen. c) Deželnemu odboru se naroča, da oziraje se na pod I. a) navedeni zakon ter na pod I. b) osnačeni dogovor s c. kr. vlado sklene tudi z mestno občino ljubljansko poseben dogovor, v katerem bode jasno določene modalitete zastran izplačevanja, obrestovanja in povračevanje posojila, mestni občini po odstavkih a) in b) zagotovljenega, kakor tudi pogoji, pod katerimi je zlasti glede primernega zavarovanja dajati posojila hišnim posestnikom. III. Od zneska 500 000 gld. kateri je v smislu pod I. a) navedenega državnega zakona uporabiti v podeljevanje triobstotnih posojil pomoči potrenim posestnikom takih poslopji v Ljubljani in po deželnih okrajih kranjskih, katere je razrušil ali poškodoval potres, naj deželni odbor v okroglem znesku 100.000 gld. porabi kot triodstosna posojila pomoči potrebnim, po potresu, poškodovanim hišnim posestnikom v deželnih okrajih in to proti garanciji dotičnih občin, s katerimi bode glede plačevanja obrestij in povračil skleniti primerne dogovore, ali proti vknjižbi zastavne pravice na posestva, za katera se je dalo posojilo, ali proti zavarovanju na drugi popolnoma zadosten način; kolikor bi se tega za deželne okraje pridržanega zneska ne potrebovalo do konca leta 1897., toliko ga je potem izplačati mestni občini ljubljanski kot posojilo v smislu odstavka II. b). IV. Deželnemu odboru se naroča: a) da o sklenitvi zgoraj omenjenih dogovorov s c. kr. vlado, z mestno občino ljubljansko ter eventuvalno z drugimi občinami, kakor tudi o posojilih, katera bode dotičnim posestnikom po deželnih okrajih direktno podelil, poroča naknadno deželnemu zboru v prihodnjem zasedanju; b) pridobiti sklepom pod I. a) II. a) in b) Najvišje potrjenje.

Posl. baron Schwegel se ozira v daljšem govoru na podpore sploh ki so došle deželi Kranjski za potres. Izraža željo, da se bode novo posojilo pravično razdelilo. Predlogi finančnega odseka se sprejmo.

(Zaradi pomankanja prostora konec seje prihodnič.)

— **Ministerski predsednik grof Badeni** pride dne 3. avgusta na Bled in dne 4 avgusta se bo mudil v Ljubljani. Na Bledu in v Ljubljani pripravljajo se za dostojen sprejem šefa c. kr osrednje vlade na Dunaju

— **Velika skupščina družbe sv. Cirila in Metoda** bo letos dne 11 avgusta v Ljubljani Natančneji vspored se prijavi. Brezdvomno bo bela Ljubljana prijazno vsprejela skupščinarje

— **Električna razsvetljava v Ljubljani.** Priprave za zgradbo električne razsvetljave so v najboljšem teku Z zgradbo poslopij se prične že tekom prihodnjega meseca. Spomladi l. 1897. je upati, da bo električna razsvetljava že napeljana. Pojasnila za oddajo električnega toka se dajejo pri mestnem magistratu

— **Nova »kresija« v Ljubljani.** Z zgradbo nove kresije v Špitalskih ulicah prične se že prihodnji mesec. Stavba bo dvonadstropna, v pritličju za prodajalnice, v nadstropjih za stanovanja. Poslopje imelo bo lepo pročelje in bo cela zgradba v kras Ljubljani.

— **Triglavsko kočo na Kredarici** otvori „Sl plan. društvo" dne 10. avgusta K tej otvoritvi pridejo tudi bratje Čehi. Brezdvomno bo udeležba od strani Slovencev mnogobrojna.

— **Gasilni dom** gradi si radovljiško gasilno društvo. V korist tej zgradbi priredili so minolo nedeljo radovljiški rodoljubi in rodoljubkinje koncert, ki je v gmotnem in umetnostnem oziru jako lepo izpal.

— **Višja slovenska dekliška šola v Ljubljani.** Občinski svet ljubljanski je v svoji zadnji seji sklenil otvoriti s 1. novembrom t. l. prvi razred višje slovenske dekliške šole. Provizornim ravnateljem tega zavoda je imenoval g. c. kr. gimn. profesorja dr. Lovro Požar-ja

— **Strela** je udarila dne 17. t. m. v župnijski hlev na Dobrovi pri Ljubljani in ubila dvoje goved; dvoje telet je pa omamila Užgala ni.

— **Pri nabiranju planink ponesrečil.** Dne 17. julija je na Ratitovcu kmetski deček Anton Frelih iz Zabrda v spremstvu več svojih tovarišev nabiral planinke. O tej priliki je pal raz 50 metrov visoko pečino in je obležal na mestu mrtev.

— **Ogenj** je uničil dne 20. julija t. l. posestniku Matevžu Lampetu v Črnemvrhu pri Idriji dva kozolca, vse vozove, mnogo desk vse kmetijsko orodje, tri kmetijske stroje, čez 500 centov sena in vse ostrežje na hiši in hlevu Škode je čez 4 000 gld., zavarovan je le na 1.000 gld. Zažgali so otroci.

— **Prevrtani srebrni goldinarji** se ne sprejemajo pri blagajnicah Vendar pa kupuje finančna državna uprava take goldinarje do 15. julija 1887 po 60 gold. kilogram. Pozneje bo imel tak poškodovan denar le vrednost srebra.

— **Toča** je jako hudo potolkla v Št. Lenartu pri sedmih studencih na Koroškem dne 8. julija. Popoludne namreč okoli 4. ure vsula se je toča na polje in travnike v taki meri, kakor je še stari ljudje ne pomnijo. V 20 minutah je pokončala ne malo popolnoma vse žito in večinoma tudi sirk, ki je prav dobro obetal. Ječmen je najhuje podelan in nekateri posestniki so ga že poželi, da zamore vsaj detelja, ki je vmes posejana, bolje rasti.

— **Elementarna nezgoda.** Velikanska nevihta z nalivom in točo je minole dni upostošila okolico Buzetsko v Istriji. Naliv je preplavil in pokončal seno, odnesel prst ter navalil na polje in travnike kamenje. Kar ni uničil naliv, razdjala je toča. Več malih posestnikov je vsled te elementarne nezgode popolnoma uničenih. Vinska trta, ki je kaj lepo kazala, nudi sedaj žalosten prizor daleč na okrog. Javna dobrodelnost morala bo priskočiti ubogemu isterskemu kmetu na pomoč.

Plavanje za stavo. Dne 19. t. m. je bilo na Reki mejnarodno plavanje za stavo. Udeležili so se ga plavalci z Dunaja, Budimpešte, Berolina, Hamburga, Reke in Trsta Najbolje sta plavala Dunajčana Evgen Wolf in Pavel Neumayer in pa Opatičanka gospa Kališ. Pri skakanju je pa vse prekosil Wachsman z Reke.

— **Za steklino umrla.** V Belovaru je umrla te dni neka deklica v bolnici po hudih bolečinah za steklino. V februvarju jo je bil ugriznil stekel pes.

— **Potres na Španskem.** V Murcii na Španskem je bil hud potres. Mej prebivalci je zavladal velik strah in so več dnij prebivali pod milim nebom. Škoda pri potresu ni posebno velika in ni noben človek ubit.

— **Modra državna uprava.** Razni listi poročajo iz Srbije naslednjo, skoro neverjetno stvar: tisti poštni uradnik, kateri je lani na belgrajskem kolodvoru poneveril 20.000 frankov, je sedaj davčni nadzornik. Neki davčni uradnik, kateri je poneveril 8.000 frankov, je bil premeščen k drugemu uradu, a na boljše mesto Državna uprava je to storila, „da bi moža laglje poravnala škodo, katero sta storila državni blagajnici!"

— **Zmaga demokracije.** V mestu Szoboszto na Ogerskem je bil nedavno izvoljen mestnim svetovalcem postrešček mestne branilnice — Nedavno bila sta v Orosházi in Mohaču izvoljena mestnima svetovalcema jeden užigalec poulični svetiljk in jeden ponočni čuvaj. To je vendar zmaga demokratiške miseli!

— **Potopljen sladkor.** Pri Ustju na Češkem se je potopila ladija, ki je peljala 30 vagonov sladorja in pet vagonov druzega blaga. Škode je 80.000 gld.

— **Ustrelili** so v Levovu huzarskega desetnika, kateri je bil opetovalno pobegnil od vojakov.

Rop na Ogerskem. V Trnovem na Ogerskem je bil na cesti pobit in oropan železniški postaje predstojnik Horlička. Morilec je neki železniški sluga, katerega so že zaprli.

— **Zgubljeno zlato.** Na potu iz Južne Afrike v London je z neke ladije ukradenega 1283 unc zlata, to je za kacih 20 000 goldinarjev vrednosti. V zaboj, kjer je bilo zlato, je tat nasul svinčenih šiber. Ker se je na zaboj z zlatom jako pazilo, se oblastva čudijo, da se je tatovom posrečilo. Kdor bi povedal, kje je to zlato, dobi 2000 goldinarjev nagrade.

— **Madjarska modrost.** Občinski zastop mesta Kapošvar na Ogerskem, iztuhtal je te dni tako salamonski moder sklep, da pred istim smejo osramočeni skriti vsi modrijani vseh vekov. V dotični seji Kapošvarskega mestnega zastopa bilo je namreč predloženo, da naj zbor dovoli bivšemu županu Ignaciju Nemethu nagrado 3 000 gld. in sicer v „nagrajenje njegovih zaslug". Mestni zastop je dovolil to nagrado. Toda, stvar ni šla kar tako gladko. Bili so namreč dokazi, da je vrli bivši župan Nemeth za časa svojega županovanja — sleparil in se okoriščal na škodo občine. Modri mestni očetje mislili so si zatorej v očigled temu dejstvu: „Saj imamo sedaj njemu dovoljenih 3 000 gld. nagrade v rokah. Tu ga primemo!" In res so storili tako. Sklenili so namreč! „V očigled dejstvom, ki dokazujejo, da bi bivši župan Ignacij Nemeth oškodoval mesto vsled službenih zamud in poneverjenj; vpoštevati, da je bila vsled tega podnesena proti bivšemu županu kazenska ovadba, pridržuje si mesto — za vsak slučaj — od dovoljene nagrade 3000 gld. svoto 1200 gld., da ne bi morda mestna uprava trpela škode".

— **Eksplozija.** V neki delavnici za čiščenje obleke na Dunaju je eksplodiral slučajno bencin in užgal obleko štirih oseb. Tri osebe so bile tako grozno opečene, da jih ni rešiti. Eksplozija je bila tako močna, da je dotično poslopje precej poškodovala.

— **Dvojni samomor.** Iz zasebne bolnice v Tullu je ubežal poročnik Rožić in skočil v Donavo in utonil. Ko je to videla hči tamošnjega slikarja Marija Sleža, je tudi skočila v Donavo in utonila. Kakor se govori, sta bila samomorilca drug v druzega zaljubljena.

— **Ustreljen kmet.** Neki ruski kozak je te dni ustrelil gališkega kmeta, ki je hotel pri Mislovicu prestopiti rusko mejo. Nekega avstrijskega finančnega uradnika, ki je bil prihitel, je pa kozak obstrelil.

— **Samomor častnika.** V Frankobrodu ob Odri je poročnik Steffen ukazal dvema vojakoma, naj doli vržeta vojaka, ki ni hotel skočiti iz neke višine. Vojaka sta izpolnila povelje, a nesrečnež je tako hudo na tla priletel, da se je nevarno poškodoval. Poročnik se je sedaj bal kazni in se je sam ustrelil.

— **Zarubljena turnska ura.** To je pač redko, da bi kako turnsko uro zarubili. To se je zgodilo te dni na hrvatski razstavi v Budimpešti. Zemunski urar Pantelič je izdelal jako umetno turnsko uro, za katero je porabil mnogo časa in razstavil jo je v Budimpešti. Ta ura je postavljena na nekem vzvišenem mestu na hrvatski razstavi. Pantelić je pa nekaj dolžen zemunski hranilnici Ko je izvedela hranilnica za to uro, jo je kar zarubila Poslala je celo voz po njo. Razstavini ravnatelji je niso pustili vzeti Naposled so se sporazumeli, da se po končani razstavi pošlje ura zemunski hranilnici.

— **Konec milijonarja.** V letih pred velikih krahom je bil na Dunaju jako znan bančni ravnatelj F. Igral je na borzi in si pridobil lepo premoženje, na to pa še vzel hčer nekega južnonemškega milijonarja. Iz tega zakona je imel jedno hčerko. Tako se je F. mogel milijonarjem prištevati. Pri dunajskem krahu je zgubil vse svoje premoženje in zgubil svojo službo Sedaj ga je zapustila žena s hčerko. On je dobil kot knjigovodja službo v Berolinu in pridno štedil. Lani je dobil iz Amerike poročilo, da je ondu umrla njegova žena. Šel je v Ameriko, da bi ondu živel pri svoji omoženi hčeri. Hčer in zet ga pa nista posebno prijazno vsprejela, dasi je jima izročil 10.000 mark, katere je imel privarovane. Hči ga je spravila v neko blaznico. Zdravniki so kmalu spoznali. da ni blazen in izpustili iz blaznice. Sedaj pa hčere ni več našel. Bila je pobegnila s svojim možem. S pomočjo drugih ljudij se je povrnil v Evropo. Ko pa ni mogel nobene službe dobiti, se je te dni obesil.

Loterijske srečke.

V Lincu dne 18. juilja t. l.: 57, 25, 18, 70, 54.
V Trstu dne 18. julija t. l.: 47, 50, 1, 48, 78.
V Pragi dne 22. julija t. l.: 6, 40, 81, 23, 10.

Kathreiner-
Kneippova sladna kava
je kot
primes k bobovi kavi
edino zdrava
kavina pijača.

Dobi se povsod, pol kile za 25 kr.

Svarilo! Zaradi ničvrednih ponarejenih izdelkov je treba paziti na izvirne zavoje z imenom:

Kathreiner

Vizitnice

priporoča

J. Blaznik-ova tiskarna v Ljubljani.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 27. junija 1896. Pšenica gld. 7 80 kr, rž gld. 7·— kr., ječmen gld. 6·— kr., oves gld. 7·— kr, ajda gld. 7·80 kr., proso gld. 6 60 kr., turšica gld. 5·50 kr., leča gld. 12 — kr., grah gld. 12 — kr., fižol gld. 10 — kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

NOVO! Prenarejene zvezdne ure NOVO!

Hadfad Watch Company

imajo nalog vse švicarske ure odstraniti. Prenarejena ura, katera ima povsem **novo urno sestavo**, je, kar se tiče natančnosti nedosežna. Prenarejena ura bo v umetnem ciseliranem inmasivnem façon - pokrovom razposlana **Façon zlato** je nova zlatobarvna tvarina, američanske iznajdba, in ta zlata barva ni samo zunanja ampak **skoz in skoz, in je neobčutljiva proti kislinam, kakor pravo zlato.**

Cena samo 5 gld.

Te prenarejene ure so vsled posebne zlite kovine tako pravim zlatim uram podobne, da jih še veščaki ne morejo razločiti, tudi ne zavoljo njih umetnega dela. Mi prevzamemo za prenarejene ure od Hartford Watch Comp. popolno poroštvo, da nikoli ne zgube **pravo zlato barvo.** Cena z 3 façon zlato-pokrovi (odskočni pokrov, savonete) **samo 5 gld.**

Cena samo 5 gld.

Notranje delo prenarejene ure je tako fino in natančno, da jo vsakemu, kedor želi dobro uro imeti, najtopleje priporočamo. Vsaki uri bode priloženo 3 letno pismeno poroštvo. Vsakdo ima pravico v teku 8 dni svoj denar nazaj zahtevati, ako mu naša prenarejena ura ne dopade. Cena z façonzlatmi pokrovi le 5 gld.

Prosimo pa naše prenarejene ure od Hadfad Watsch Comp. ne z enakim, toda ničvrednim izdelkom premeniti. Vsaka ura ima vtisnjeno tvrdko Hadfad Watsch Comp.
Razpošilja proti poštnem povzetji tvrdka za ure

Anton Rix & Bruder

Dunaj II. Praterstrasse 16.

K uram pripadajoče façonzlate verižice sportfaçon le **3 gld.**

Svarilo.

Neka dunajska tvrdka ponareja naša oznanila in ponuja zvezdne ure po 6 gld, pa so navadne Goldin ure, katere mi po 4 gld prodajamo. Vsaka ura naj se vrne, katera nima napis „**Hadfad Watsch & Comp**“ na kazalu in notranjem delu, ali naj se na nas obrne, da mu k njegovi pravici pomagamo. (4)

Odgovorni urednik: **Avgust Pucihar.** — Tisk in založba: **J. Blasnikovi nasledniki.**